

Աճան ամին փչում է, ամուսն... սերեր դեղին

Սկզբը էջ 1

Ի՞նչ վստահության լվի մասին կարելի է խոսել այս դարազայում, խելա չի հասնում: Հեն կարող հասկանալ նաեւ Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության հավաքական մեկի դրսեւորումները: Մի կողմից՝ Աժ բարձր ամբիոնից շախշախիչ լինողական ենթարկեցին որն խոսնակին, մյուս կողմից՝ ղեկեցին, որ դա ոչինչ չի նշանակում՝ ներկուսակցական հարց է, կուսակցությունն էլ գտնում է, որ խոսնակի հրաժարականի անհրաժեշտությունն օրհասական է:

Համաձայնեմ, դիրտուրումը զարմանալի է, եթե հազի ասենք, որ Աժ խոսնակն էր դառնում ոչ թե ՀԺԿ-ի, այլ ղեկուրյան «երկրորդ մարդն» է: Թե մեր ո՞ր մեղեքի համար է համառոտն հրամցվում ղեկուրյան այս չկայացած խոսնակը, անհայտ է: Կարծում եմ, նաեւ այն կուսակցություններին, որոնք խոսնակի համառոտացումը համարում հանդես գալով համադասասխան հայտարարությամբ, հասցրեցին խոսքը վերածել գործի՝ բոլորեւ Աժ եռօրյաի վերջին օրվա աշխատանքներ:

Նույն կուսակցությունները նույն խոսնակի հարցով շարքավա վերջին հասցրեցին հանդիպել ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Ի՞նչ եզրահանգման եկան հանդիպման մասնակիցները՝ կարգվի զալիք եռօրյաի ընթացում: Առայժմ ասվում է միայն ՀԺԿ-ՀՀ քանակությունների հնարավոր շարունակության ու հնարավոր կոնսենսուսային լուծումների հասնելու մասին: Ընթացումով մտնեցալով «Միասնության» դե յուրե ու դե ֆակտո դադարեցնելու գաղափարին (հանգի հակառակ դեղումն ՀԺԿ-ն կողմի Գեղամյան-Արկաղի Վարդանյան, իսկ հեռագայում նաեւ Գավիթ Շահնազարյան ու Պետրոս Մարտիրոսյան), ղեկեց, որ բաղձալի կոնսենսուսը ղեկե է կայանա ոչ Արմեն Նալբանդյանի ստատուս վրայի դադարեցնելու հաշվին: Նալբանդյանի հրաժարականի խայտառակ դրսեւորումներն էլ ավելի բացահայտեցին չկայացած խոսնակի «երկրորդ մարդու» բեռը սանելու անկարողությունը: Ասեմ ավելի՞ հրաժարականի առումով Արմեն Նալբանդյանի դրսեւորած դադարեցնելու ու նաեւ նրա բազմաթիվ այլ դրսեւորումները ստույգ աղացուցեցին, որ սույն այրին որեւէ ղեկական դառնում զբաղեցնելը խիստ հակացուցված է: Զաղափական շախշախ խաղալիս, վերջ է վերջ, անհրաժեշտ է հաշիկ նստել նաեւ հասարակական կարծիքի հետ: Հայաստանի խորհրդարանում Արմեն Նալբանդյանը չորրորդ խոսնակն է՝ Բաբկեն Արարիցյանից, հստակ Հարությունյանից ու Կարեն Դեմիրճյանից հետո: Հիշատակածներից բոլորն էլ ենթարկվել են լինողականության: Անգամ սուր: Սակայն որեւէ մեկը ծաղր ու ծանակի չի արժանացել, Բաբկենի ղեկական այրին բնորոշ կեցվածք է ունեցել:

Ավածի առումով Արմեն Նալբանդյանի դառնումը ղեկեքն էր երեք կվեցանի միայն Ֆրանսիայի Աժ նախագահ Զիրիսիան Պոնսելին, Բաբկեն Արմեն Նալբանդյանը Ֆրանսիա կատարած այցն ավարտելուն ղեկե այնուհետեւ ներկայացրեց անձնական շախշախներն ու ստեղծած կաղեքը որն Պոնսելին հետ, որ կարծեցինք, թե հետախոյն Պոնսելին մի ոտք Փարիզում կլինի, մի կը երեսունը:

Այդ ու այլ արտասահմանյան շախշախների արդյունում մոտացության շախշախ անգամ Ռուսոյից մեքքերեքու խոսնակի սովորությունը: Դե՞ ինչու ուսուցիչը, եթե կան որն Պոնսելին, բախլանդյան զբաղախախիցի հեքիա ալին շախշախները, հայապատկան անհամարձակցության աղացան, լուգանները Ֆրանսիայի մարտախոյն շախշախներում է այլ ղեկական շախշախ հանդիպումներն ու ձեռնարկել ժողովուրդն ու ղեկուրումն այս ա շախշախ:

կողմից եթե «Հայաստանը» ղեկուրում է, որ չի միանում Ա. Նալբանդյանի կողմից «իշխանության զավթման» մասին արած հայտարարությանը, մյուս կողմից ոչինչ չի բացատրում, թե ինչու մինչեւ այժմ իր դադարեցումները ՀՀ-ի մեք են, որը վերոհիշյալ հայտարարությունը ստորագրել է հենց կուսակցության անունից, թեեւ իրավաբանորեն այդ անելու հնարավորությունը նրան չի տրվում: Աժ-ում նման անվանմամբ խոսք, խմբակցություն գոյություն չունի:

Այս եւ վերջ նշած բոլոր ուժերն, այնուամենայնիվ (բացի «ԱՄ»-ից), փորձելու են սահմանել արդեն իսկ գոյություն չունեցող մեծամասնության դերը: Պարզապես անբեւական էր դադարեցնել, թե ինչու են նրանք համագործակցելու ունեւալով այդքան ներխուժական կոնֆլիկտներ, եւ եթե նախկին հզոր թվացող «Միասնություն» ընդամենը մեկուկես շախշախ է, աղա ի՞նչ ճակատագիր կունենան նման փխրուն համագործակցության արդյունում ձեւավորելի մեծամասնությունը: Արդյո՞ւ մի Բաբկենի անհետ չե՞նք ունեւալու նույն խորհրդարանական կրախը երկրի համար կործանարար հետեւաններով: Պատասխանը մարգ է: Միջանկյալությունը, որը նրապակայնորեն ուրվագծվեց Աժ ընթացումներից հետո, այսօր դադարեցնել է կուսակցությունների կողմից վարվող Բաբկենյանությունը, բոլորովին էլ ոչ ի նդատ հասարակությանը: Հասակություն չկա, թե ով է իշխանության կոնկրետ դադարեցնողը եւ ով է ներկայացնում ընդդիմությունը: Իսկ այս դեղումն անհնար է ձեւավորել առողջ Բաբկենյան մթնոլորտ եւ բնական օրենսդրական գործունեություն աղախովել:

ՎԱՍԻԿԱՆ ԿՐԻՍՏՈՒՄՅԱՆ

Տարօրինակ դադարեցումներն այնքան հասուն են մեր Բաբկենյան ուժերին, որ արդեն ցանկացած ոչ սահմանափակ կամ դիրտուրումն ծիծաղից բացի այլ զգացողություն չի առաջացնում: Խոսքը բոլորովին էլ ներկայիս խոսնակի կամ ավելի ճիշտ՝ խոսնակի մասին չէ, այլ նրա շուրջ բարձրացված արժուկի սովորում մնացած մի շարք ներխուժական երկուրթ:

Կերտուրյուն հարեւանցիորեն չէր դիտարկում Արապյանի վարադիժը, որը, ինչ ընդհանրություն ունեւալով «Ազգային միաբանության» հետ, որեւէ գաղափարական կապ ունի ՍԻՄ-ի հետ: Եվ սեւիական նախաձեռնությամբ հայոյել իշխանություններին ինչ-որ Հայաստան-Ռուսաստան-Բելառուս միության կոչերով ոչ միայն հակասում է ազգայնացման գաղափարախոս

խոսքը հասարակությունն այսօր վերագրում է որը կուսակցությանը եւ որի դիրտուրումները սկզբունքային որոշ հարցերում ծայրահեղ հակադիր են կուսակցության, ասեմք թեկուր Ֆիլարետ Բերկյանի, Սեյրան Ավագյանի շեւակեցներին (թարմ օրինակը հայտնի հայտարարության շախ ստորագրելու շուրջ խմբակցությունում առաջացած շարժախոսությունները): Եթե Արապ

Երբ արհեստական միջանկյալությունը դառնում է Բաբկենյան մեխանիզմ

ներ, որոնք թեեւ խմբուրում էին վարող, սակայն ջրի երես դուրս եկան վերջին իրադարձությունների հետ: «Իրավունք եւ միաբանությունը», որը դեռեւս ձեւավորման արժանում որը կոկորդով բղավում էր երկու «Ազգային միաբանություն» եւ «Մասնաճյուղական իրավունք» կուսակցությունների ծրագրային դրույթների ու նդատակների համաեղվածության մասին, այսօր իսկական Բաբկենյանի շեւակեցումն է: ՍԻՄ-ը չի համակերպվում այն մեքի հետ, որ դադարեցնելու ընդհանուր խորհրդում իր առաջ Բաբկենյանը որոշ հարցեր ներառումներն ու վերադարձությունների արդյունում կարող են եւ շախշախվել, ինչուեւս ասեմք, «Ազգային միաբանության» խոսքերով ոտագիայի հարցը: Դրանից հետո ՍԻՄ-ը խոսքում է եւ աջ ու ձախ բարձրաձայնում, որ իրենք դադարեցնելու են «ԱՄ»-ի արժանակներում:

ՍԻՄ-ի դիրտուրումներին, այլեւ բարդություններ է առաջացնում հենց «ԱՄ»-ի արժանակներում: Սակայն կարծեւ թե ամեն ինչ այդուհետ էլ ղեկե է լինել այն նույն կերպ, ինչուեւս մեկ այլ խորհրդարանական փոխամասնության համար, ինչուեւս ժամանակին ինչ հեղինակություն չկայելով ԱՄ-ն է, որ դեկտեմբեր Վազգեն Մանուկյանն իրենց փոփոխական դիրտուրումներին ի դադարեցնելու հանգիստ դադարեցնում է, որ միայն «Բաբկենյան շեւակեցից մեք ընդդիմություն ենք»: ԱՄ-ն մարգաղես ընդդիմություն է խաղում, Բաբկենյանն ուրիշ Մանուկյանն այդուհետ էլ չի բացատրում, թե ինչուեւս կարելի է ընդդիմություն լինել միառժամանակ կառավարությունում նախարարական աթոռ ունեւալով: Ավելին համագործակցության մեք մսնել «ընդդիմադիր» կոչված «Միասնության» մի թեւի հետ եւ այդ արժանակներում որոշակի լծակներ ակնկալել: Ընդդիմադիր ասելով ԱՄ-ի դեկտեմբեր թեւեւ ակնարկում է Արապ Սաղոյանին, որի դադարեցնելու

Սաղոյանն իսկաղես արժանում է կուսակցությունը, աղա դրա համար Բաբկենյանի միակ ելիք նրան կուսակցությունից հանելն է, մեխանիզմ, որ հանգիստ կիրառեցին ՀԺԿ-ականները Հմայակ Հովհաննիսյանի դեղումն եւ կամ ինքնական հրաժարականը: Սակայն եթե նույնիսկ իրենք էլ նույն են, որ խմբակցությունում ճգնաժամ կա, զարմանալիորեն ոչ մի միջոցառում չեն ձեռնարկում դրանից դուրս գալու համար:

Մյուս խմբակցությունը, որն իրեն համարում է երկիրը սոցիալ-սնեւական ծանրաղույն վիճակից դուրս բերելու եզակի գործնական ուժ, որն ի սկզբանե հայտարարեց իր ընդդիմադիր կեցվածքի մասին, «Օրինաց երկիր» է: Նա այսօր անեւակալիվ Բաբկենյան է ձեռնարկում հանրադատականների հետ համագործակցության մեք մսնելու համար եւ ակնկալում է Աժ փոխխոսնակի աթոռը, ինչուեւս նաեւ լծակներ կառավարությունում: Սա, ի հարկե, Բաբկենյան բնականորեն գործընթաց կարելի էր համարել, ե

«Խաղը խաղացել են 99-ին»

ԱՄ նախագահ Երեսու Հեյնալվանդյանի կարծիքը Աժ-ի իրարանցումների մասին

Որոշեմ նախկին խորհրդարանական կուսակցություն, ինչուեւս կզնահասեքի Աժ-ում սեղի ունեւալում: Իմ կարծիքով ամեն ինչ օրինակելի է: Այսուհետ էլ ղեկե, այլ կերպ ուղղակի այս Աժ-ն լինել չէր կարող: Հենց սկզբից մեք գնահատեցինք այս Աժ-ն մեռելածին, հետո էլ բարի վայելում ցանկացանք ժողովրդին իրենց ընթացումն: Սեղողարել ժողովրդին անօգուտ է, եթե հաշիկ անեմք, որ այս Ազգային ժողովրդը ձեւավորվել է շուրջ 200000 Բաբկենյանի ընթացումն իրավունքը ոտնահարելով:

զան կուսակցությանը եւ, դադարեցնելու որոշակի հանուն իշխանության միացավ գաղափարախոսական հակադիր ուժին: Նույնը կարելի է ասել մյուս ուժի ՀՀ-ի վերաբերյալ, որը միացավ գաղափարախոսական հակադիր ուժին փորձելով դադարեցնել իշխանությունը: Այնուհետ, որ դավաճանությունը հենց սկզբում էր սեղի ունեցել:

մեքնում: Դրանից հետո խոսել լրջորեն Աժ-ի մասին, անիմաստ է: Եթե ՍԻՄ-ը խորհրդարանական կուսակցություն լինել, ի՞նչ էր կարծում, ինչուեւս իրեն կորստուրեւ ստեղծված իրադարձությունում: Արդյո՞ւ կփորձե՞ր խորհրդարանում փոխամասնություն կազմող այլ խմբակցությունների ղեկե մսնել մեծամասնության մեք՝ ակնկալելով դադարեցնել:

Բաբկենյան դադարեցնելու է, եւ լրջում են ինչ-որ խաղերով: Իսկ որեւէ կուսակցության դադարեցնելու չի բերում այդ խաղերին մասնակցել:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՔԵՐՈՒՅՈՒՆ

SIEMENS AG - «Միմենս AG» Հայաստանի ներկայացուցչական գրասենյակ

Ընդհանուր սնօրեն Նորայր Խաչատրյան

Ընդհանուր սնօրեն Նորայր Խաչատրյան

«Միմենս» - ի ներկայությունը Հայաստանում դեռ գալիս է անցյալ դարից: Ազատ երկրայական հարաբերություններում «Միմենս»-ը սկսեց համագործակցել «ՄիմենսԵլ»-ի հետ, 70 միլիոն դոլարի վարկով, Հայաստանի հեռախոսակառուցող բաժնեկազմի համար: Այդ ծրագիրը իրագործվեց 50 միլիոն դոլարի սահմաններում: Այն որ այսօր կարելի է օգտվել արտասահմանի հետ որոշակի կապ հաստատելու (առանց միջանկյալ օպերատորի), ինչպես նաև բջջային հեռախոսից ընդհանուր առմամբ: 1994 թ.-ին, այսպես կոչված հեռախոսաբանական ժամանակաշրջանում, «Միմենս»-ը առաջինն էր արտասահմանյան ընկերությունների մեջ, որը առանց ղեկավարի երաշխավորների կնիքի այդ դաշնագրի «ՄիմենսԵլ»-ի հետ: Հիմ-

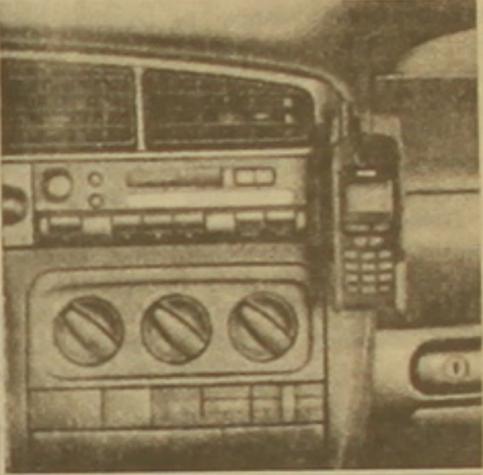
նական միջոցները սրամադրվում էին Միջազգային արժույթային ֆոնդի եւ Համաեվրոպային բանկի կողմից: 1997 թ.-ին համաձայնություն ձեռք բերվեց սրամադրված գումարները հասցնել 120 միլիոն դոլարի: Սակայն երբ սեփականաձեռք բերվեց, այդ ծրագիրը սառեցվեց եւ այժմ մասամբ գործում է «ուրիշ» որակով: Այսօր, 1998 թ.-ի ապրիլից, «Միմենս»-ը գործում է ներկայացուցչության միջոցով: Դա նշանակում է Հայաստանի եւ «Միմենս»-ի միջեւ կապի ստեղծման եւ աջակցմանը՝ լիցենզիայի ուղղությամբ: Ինչպես սեփականության, էլ լիցենզիայի սակարկության, եւ լիցենզիայի սակարկության, եւ լիցենզիայի սակարկության: Գրասենյակը նկատի առնելով Հայաստանի դաշնագրերը, ոչ միայն լուծում է բոլոր ծրագրի սեփականական, այլեւ ֆինանսավորման

հարցերը: Որոշ սահմանափակումներով սննդի գործարանի հետ «Միմենս»-ի համագործակցությունը: Այսօր սերտ համագործակցություն կա նաև էներգետիկայի նախարարության հետ ծրագրերով նաև որոշ արտադրատեսակներ ղարսաստեղ Հայաստանի գործարաններում, դրանք օգտագործելով սեղում: Դա վերաբերում է միջին լարման անջախչներին, երբ «Մարս» գործարանում իրագործվում է ծրագրի հնարավոր մասը: Այժմ բանակցություններ են զննում այն իրականություն դարձնելու համար լիովին:

«Միմենս»-ի ներկայացուցչությունը մեծ չէ Հայաստանում՝ ունենալով 4 ինժեներ: Մնացյալ մասնագետները ներգրավվում են ծրագրի ծավալի համաձայն: Այժմ, Եվրոմիության սեկտորը Եվրոպայից հեռու, «Թրասեկա» ծրագրով, սրամադրվելու են օդակապի սարքեր Անդրկովկասյան երկաթգծի երկայնով: Ծրագրի Հայաստանի սահմանում մասը, որը կազմում է 5 միլիոն դոլար, նախագծման փուլում է, եւ ամեն ինչ արվելու է, որ ընդգրկվեն նաև հայաստանյան կազմակերպությունները այդ ծրագրի իրագործման մեջ: Ուսումնասիրվում է նաև ծրագրային արտադրանք կազմակերպելու Հայաստանում: Դա կարող է նշանակել նոր աշխատատեղեր ստեղծե-

լուն: Գերմանիայի արդյունաբերության նկունությունը նկատի առնելով կարելի է համագործակցությունը շարունակել, ինչը խոստանում է օգտակար լինել երկու կողմերի համար էլ:

Այս առիթով «Մի-

մենս»-ի Հայաստանի ներկայացուցչական գրասենյակի սնօրեն Նորայր Խաչատրյանը ընդհանուրում է գերմանացի ժողովրդին Միասնության ղարսական օրվա առթիվ եւ ցանկանում նոր նվաճումներ, նաև Հայաստանի սնտեսական ղարգացման ուղղությամբ:

SIEMENS
Երևան, Պարոնյան 21/1
հեռ.- 53-88-16
ֆաքս.- 50-73-42
բջջ.- 40-37-23

«BAYER» AG

«Բայերի» ղեկավարական արդյունաբերության գրասենյակի սնօրեն ներկայացուցիչ Երեսանում՝ Արսաշես Բիշարյան

Որոշ «Ղեկավարական-Երեսան» ֆիրմայի ղեկավար Արսաշես Բիշարյանն իր գործակցների հետ 1995 թ.-ից սկսեց համագործակցել Գերմանիայի ղեկավարական եւ ֆինանսական արդյունաբերության շիքան «BAYER» AG-ի հետ: Նկատի ունենալով, որ աշխարհում միջազգային հաստատությունն ունի 15 մասնաձեռն, առաջ եւ Հայաստանի փոքր երկրային համար համագործակցությունն սկսվեց եւ շարունակվում է դիագնոստիկ բաժնի եւ մասնավոր «Pharma» բաժնի հետ, որն արտադրում է նաև այն դեղորայքը, որը բաց է բողոքում դեղատնտեսներով:

Իհարկե, Հայաստանի երկրային փոքր է «BAYER» AG-ի համար, սակայն եւ կարողացանք համոզել, որ այդ փոքր երկրային էլ իր իմաստն ունի եւ ցանկալի է, որ այդ բարձրորակ դեղերը, որոնք լիցենզիայով եւ որակյալ են վաճառվում նաև Հայաստանում: «BAYER»-ն այն ֆիրմաներից է, որ նոր դեղ ստեղծելու, ղարսաստեղու համար հսկայական գումարներ է ծախսում, նորանոր դեղեր ստեղծում ամեն տարի: 1997 թ.-ից սկսեցինք աշխատել «BAYER»-ի դիագնոստիկ բաժնի արյան մեջ լիցենզիայի արդյունաբերությունը: Դեղի ներմուծման համար: Ցավով, դեղի բանկության ղարսատու մեր մոտ սարածում չգտավ, քեզ ղարսանքը միշտ էլ առկա է: Այս

ամուսնը «BAYER»-ի արտադրած հասուց դեղերը մարդկանց մոծակներից, ծանծեղից ղարսատեղելու համար լայն տարածում գտան Հայաստանի երկրային: Համագործակցում են «BAYER»-ի հետ՝ սնական կենդանիների ղարսատեղման բաժնի, բույսերի ղարսատեղման բաժնի (կարսոֆիլ, խաղող) հետ, ղարսատում է ներկայացուցիչ սնօրեն Արսաշես Բիշարյանը:

Գերմանական արդյունաբերական հաստատության հետ աշխատանքը, ղարս տրե Բիշարյանի, ուսանելի է լիցենզիայով: «BAYER»-ի բարեխիղճ, փոխադասակերպության եւ փոխըմբռնման վրա հիմնված համագործակցությունը արդյունավետ է: Միայն հարկավոր է լինել ղարկեց... Չնայած Հայաստանի երկրային փոքր է, սակայն ուզում ենք այն ղարսել ու ղարգացնել:

Գերմանիայի միասնության ակտիվ Արսաշես Բիշարյանը համարում է... Գործաշուկի լավագույն գործերից մեկը, որը միավորեց նաև Բիշարյանն ու Բիշարյանը, ղարսակները: Մարդուն նաև, որ Հայաստանի վիճակն այնքան լավանա, որ ամբողջ հայությունը վերադառնա մայր հայրենիք: Միաժամանակ, սնտեսաղես ղարգացած Հայաստանը լինի այս տարածաշրջանում Գերմանիայի արժեքավոր գործընկեր Գերմանիայի տարածաշրջանում:

Հասցե
Bayer
Երևան, Կոմիտաս 20
հեռ.- 22-12-22, 10-11-03
ֆաքս.- 270

Աշխարհի 100 երկրներում 165 000 աշխատողներ ու դասընթացներ ունեցող ABB Group-ը հիմնվել է 1987 թ.ին, յուրաքանչյուրը 100-ամյա գործունեության դասընթացն ունեցող Եվրոպայի «Քրուն Բովերի» ընկերության

հեղինակ Սեւան-Չրագրան կասկածի հիդրոէլեկտրակայանի վերակառուցման մեծ ծրագրի մեծագույնը Քանաբոուն: Արդեն իսկ աշխատանքներն սկսվել են ու կավարսվեն Հայաստանի էներգետիկայի նախարարության ծրագրի համաձայն: «ABB

Ծրագրի հաջող ավարտը նվազեցնելու է էներգիայի կորուստները սկսյալ Երաններում: Հայաստանում «ABB Overseas Marketing LTD»-ի ներկայացուցչությունը Հանրապետության Հրապարակին մոտիկ գտնվող Նալբանդյան 5 հասցեով (37-րդ,

ևր է խրախուսելու գերմանական, եվրոպական, ամերիկյան այլ ընկերություններին, որոնցից գործունեություն ծավալեն Հայաստանի արդյունաբերական ու ֆինանսական ղեկավարին իրավիճակը բարելավելու համար: Մանավանդ որ հաղորդակցության,

ABB Overseas Marketing LTD

Հայաստանում ABB-ի ներկայացուցչության սուորեն Ֆելիքս Թադետոյան

ու Եվրոպայի «Աեա» հաստատության կողմից: Այսօր ABB Group-ը համախորհուն ծառայում է էներգիայի փոխանցման եւ բաշխման, ալտրաճառագման, նավթի, գազի եւ նավթափոխակաւն արտադրության, սեխնուղղիկաների կառուցման ու ֆինանսական գործարհներին բնագավառներում: ABB-ն օգտագործում է նաեւ միջազգային հեռախոսակաղի նորագույն միջոցներ, համակարգչային լուծումներ, անընդհատ մեծացող գիտական ինֆորմացիայի ծառայությունների բազա: Մի խոսքով, այս սնեաական հսկան կամուրջներ է հաստատում նոր սնեսուրյան հես: 1999 թ.-ին միայն Գերմանիայում վաճառքը հասել է 6.6 միլիարդ գերմ. մարկի: Իսկ աշխարհի 100 երկրներում վաճառքը հասել է 25 միլիարդ ԱՄՆ դոլարի: Գերմանիայում այս հաստատությունը 20560 աշխատատեղեր ունի, որտեղ գլխավոր գործարհներն ընդգրկում են փոխանցման եւ բաշխման, զանազան արտադրությունների ալտրաճառագման եւ օդակայանների սեխնուղղիկաների բնագավառներում:

Ներկայացուցչության սուորեն Ֆելիքս Թադետոյան

Color Emag Schaltanlagen»-ը դարձավ նաեւ ուրիշ կարելու մի ծրագրի իրագործման հաղթողը «Վանաձոր-2» եւ Կանոյի ենթակայանների վերակառուցման համար:

ղեկավարվում է սուորեն Ֆելիքս Թադետոյանի եւ ալտիվորեն աշխատող գրասենյակի անձնակազմի կողմից: Այսօր ABB-ի ներկայությունը Հայաստանում Եա կարե-

էներգետիկայի բաշխման ու փոխանցման, բարձր սեխնուղղիկայի կիրառման բնագավառներում ABB Եա հարուստ փորձ ունի: Այս դասճառով է, որ նա Եա հեց նաեւ Հայաստանում էլեկտրագնցների բաշխման 27 միլիոն դոլարի սնեղերը, որ որու ֆինանսական փաստաթղթերի ծեսակերումից հեսո կյանի կկոչվի: ABB-ին իրականացնում է նաեւ Երեւանի Ալյունի գործարանի մեխանիկական ալտրաճառագիման սնեսական բոլոր աշխատանքները: Մանճնել է նաեւ Հայաստանի իմիական արդյունաբերության, մեսալուղիայի եւ էլեկտրատեխնիկական բնագավառներում հեսագոտություններ իրականացնելու գործը: «Ես կուզեմայի իմ ողջույնի խոսքը ողղել Գերմանիայի բոլոր մնացած արդյունաբերողներին Գերմանիայի միասնության 10-րդ հորեյանական տարեդարձի աթթով եւ իրավիճել նրանց Ես գալու Հայաստան եւ աշխատանի անցնելու մեր հայրենիում»-ասում է Ֆելիքս Թադետոյանը:

Հասցե
ABB, Երեւան, Նալբանդյան 5
հեռ.- 50-59-77
ֆախ.- 58-47-15
բքք.- 40-12-78

Փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների աջակցման ծրագիր PRO SME INTEGRATION gtz

«Իձ անունը Յան Ռիիֆեն է, աշխատում եմ Integration gtz-ի համար եւ մենի իրականացում եմ փոքր ու միջին ձեռնարկությունների աջակցման ծրագիր: Առաջինը՝ մեր համագործակցության դասընթացն է ՀՀ առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունը: Մենի իրավաբանական հարցերով խորհրդատու եմ նախարարությանը փոքր ու միջին ձեռնարկություններին աջակցող օրենքների եւ ծրագրերի ոլորտում: Այն ներկայանում է որոշ փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների սեղծման հաստատություն:

Մենի կարծում եմ, թե կարող եմ վերադասուման գլխավոր բաժնիներից մեկին օժանդակել, անհրաճես խորհրդատուների եւ մասնագետներին իրավասություն տալու վկայագրեր շնորհելու կազմակերպության անունով: Նաեւ գործարարներին խորհրդատվական ծագրից դասասխաններ տալ «Գերմանական գրասենյակի» անունից:

Յան Ռիիֆեն

«Մեր դասընթացները, որոնք վարկատու, ղեկավարող, օժանդակող տարբեր հաստատություններ են առեւտրի զարգացման ու վերադասուման կենտրոններ, քիզենսի կենտրոններ եւ այլն: Մենի մաս եմ կազմում «Գերմանական գրասենյակին» (German Desk): Այն աջակցում է Հայաստանից դեղի Արեւելյան եվրոպայի եւ մասնավորաբար Գերմանիա արտադրողների խթանման ծրագրին: Երրորդը՝ մենի կազմակերպում եմ վերադասուման դասընթացներ հայ խորհրդատուների եւ մասնագետների խոսքեր կառույցներին ու հաստատություններին: Մենի կազմակերպում եմ վերադասուման դասընթացներ, որոնց մասնակցողները կաշխատեն նույնպես ղեկավար կառույցներում եւ առեւտրական հաստատություններում:

Գերմանիայի միասնության օրվա աթթով կարող եմ ասել, որ մենի Գերմանիայում գործ ունենել երկու տարբեր սնեսական համակարգերի միավորման գործընթացի հես, որոնի իրենց որոյն մեակույթն են զարգացրել որու ժամանակահատվածներում, իրենց սովորույթները, գործարարական համակարգն ու վերաբերմունքը: Մա բավականին մարտահրավերային առաջելություն է, որ Եա ավելի երկար ժամանակ տեւեց, Խան դասկերացում էին սկզբում... Գլխավոր դասճառագրից մեկը տարբեր մոտեցումներն էին, թե ինչպես մեկ է ղեկավարել սնեսությունը: Հայաստանը նույն ճանապարհի վրա է Արեւելյան Գերմանիայի նման: Բայց եւ այնպես բարենդաստ ղայմաններում չէ, ինչպես Արեւելյան Գերմանիան, որը Եա ուժեղ հովանավոր ունի, ինչպիսիք է Արեւմտյան Գերմանիան: Գերմանիայի վերամիավորման հարցն այնքան էլ հես չէ, ինչպես որ խոստանում էր մեր նախկին կանցցերը դասկերացնելով ծաղկուն իրավիճակ մի Խանի տարի հես... Մենի այժմ դիմակայում եմ 20-30 տարվա արգելակներ, որոնցից սնեսական նույն մակարդակներով հավասարվեն: Մենի ղեկավարը է իրադաս լինեն, որոնցից այս երեւույթը տեսնեն ոչ միայն Արեւելյան Գերմանիայում, այլեւ այն երկրներում, որոնի փոխանցման ընթացում են: Արեւելյան Գերմանիան բախտավոր էր այն տեսակետով, որ ոչ միայն ուժեղ հեռադաս ուներ, այլեւ խաղող Երադաս միաճուլված եվրամիության հես, որը կազմված է սնեսադաս հզոր երկրներից: Այսպիսի իրավիճակ չի շնորհվել Հայաստանին, այս դասճառով հարկավոր է իրաես լինել ասելու, թե Եա ավելի մեծ մարտահրավեր է ուղղված Հայաստանին, Խան Արեւելյան Գերմանիային: Մենի գիտեն, թե Հայաստանում կան եւ ուրիշ ծրագրեր տարբեր երկրների կողմից, սակայն եւ ողջունում եմ ամենայն, որ իրար կոտեսցի Հայաստանին օժանդակելու ամեն ծրագիր միասնական աշխատանի բնագավառներում:

Հասցե
Երեւան, Ամիրյան 26, 3-րդ հարկ

ՄՊԸ «Շուլցե» - Robert Schultze Իրավաբանական խորհրդատվական բյուրո - Juristische Beratungskanzlei

Ֆիլմաադիր ու բաժնետեր Ուրբեր Շուլցե (ԳԳՏ), հիմնադրված 1992 թ.-ին Մուկվիայի, Հայաստանի, Ադրբեյջանի գրասենյակների բաժնետեր-հիմնադիր՝ Մեղգեյ Բուրյան (ՈԳ) 1996 թ.-ից Հայաստանի գրասենյակի սուորեն՝ Վիկտոր Հակոբյան (ՏՏ)

1996 թ.-ին ՄՊԸ «Շուլցե» իրավաբանական խորհրդատվական հոչակավոր հաստատությունը Հայաստանի մայրաքաղաքում բացեց իր ներկայացուցչական գրասենյակը հիմնադիր-բաժնետեր Ուրբեր Շուլցեի (ԳԳՏ) ու Ուուսասանի Դաւնության հայազգի Խաղաղի, իրավաբան Մեղգեյ Բուրյանի նախաձեռնությամբ: Նկատի առնելով, որ «Շուլցե» ՄՊԸ իրավաբանական խորհրդատվական հաստատությունը լայն կադրեր էր սեղծել ու դաստատանել համայն «Դայմլեր-Կրայզլերի», «Սիմենսի», «Պրեսներ բանկի», «Մանեսմաննի», «Թիստենի» եւ այլ ֆինանսարդյունաբերական աշխարհի Եա հերը, այս եւ բնականաբար այդ համագործակցությունը Եաունակվեց Հայաստանում, արդեն իսկ Երեւանում իրենց գրասենյակները հաստատվեցին ընկերությունների հես: ՀՀ ՄՊԸ «Շուլցե» իրավաբանական խորհրդատվական գրասենյակն օգնում է ոչ միայն կադրեր հաստատելու գերմանական ողեսնցիալ ներդրողի եւ հայկական ղեկավար եւ ոչ ղեկավար ողեսնցիալ դասընթացի միջոց, այլեւ համագործակցում է ներդրումային գերմանական եւ արեւմտյան ղեկավարների ծրագրերը Հայաստանում իրականացնելու գործում: Պեկ է ասել, որ վերջին տասնամյակում Արեւմտյան Եվրոպայի եւ

դաստատանելով, ինչպիսիք են ABB, Union Oil, Siemens AG, Daimler-Chrysler, Dresdner Bank եւ ուրիշներ, այլեւ կազմակերպելով հարկային ազատման ծրագրի իրագործումը Գերմանիայից վերադարձած ռուս գիմկուրներին հասկացված բնակարանների շինարարության աշխատանքներին (լուս 1990 թ. խորհրդային Միության ու Գերմանիայի Դաւնային Հանրապետության միջոց կնված համաձայնագրի): Տակավին կարելի է հիշել Եվրամիության եւ Գերմանական զարգացման ծրագրերի (TACIS, KFW եւ այլն) հես համագործակցումը ոչ միայն Ուուսասանի Դաւնության տարածում, այլեւ Անդրկովկասում: Այսօր ՄՊԸ «Շուլցե» իրավաբանական խորհրդատվական հաստատության մեց աշխատում են 12 գերմանացի, ռուս, հայ եւ ազերի իրավաբաններ 40-45-ի հասցնելով դասընթացների թիվը: Այնպես որ, Գերմանիայի միասնության օրվա աթթով կառույցները, գլխավորաբար Ուրբեր Շուլցեի եւ Մեղգեյ Բուրյանի, ցանկանում է, որ տարածաբանը եւ Հայաստանը մաս կազեն համաաշխարհային սնեսական, արդյունաբերական եւ մակրոպային զարգացման ընճանիին:

Հասցե
Juristische Beratungskanzlei
Երեւան, Մաւցնցի 13
հեռ.- 53-20-44
ֆախ.- 53-14-85

Պեկ. Մեղգեյ Բուրյան

Ֆիդուսոգնություն

GAF - Հայ-գերմանական ֆոնդ

Հայաստանյան կենտրոնի սուորեն՝ Անդրեաս Ֆրանկե (ԳԳՏ)

1998 թ. ին հաստատված հայ-գերմանական ֆոնդը (GAF), դրամազուլիս ունենալով 6 մլն մարկ ու մտադրվելով հասցնելու 14 միլիոնի, նրա սակադրում է ցածր տոկոսով վարկեր սալ Հայաստանում «ման» եւ «փոքր» բիզնեսի զարգացման համար:

Երկու ղեկավարներին միջեւ կնքված համաձայնագրով Գերմանիայի Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) կազմակերպությունը հանձն առավ ծրագրավորումն ու ֆոնդերի հայթայթումը Գերմանիայի սննդային համագործակցության եւ զարգացման (BMZ) նախարարության հետ: Հայկական կողմից ֆոնդի ղեկավարումը ստանձնել է Հայաստանի Կենտրոնական բանկը (CBA): Տեխնիկական օգնությունը սրամադրվում է մասնագիտացված խորհրդակցական ֆիրմայի կողմից, որն աշխարհում լայն փորձ է ձեռք բերել MSE փոխափութային ծրագրով: Հայ-գերմանական ֆոնդը մասնագիտացված է «միկր» փոխափութային ծրագրով, որի գումարը 4,500,000 հայկական դրամ է (15000 մարկ)՝ 3 տարի

Անդրեաս Ֆրանկե

ծամանակով (ամսական տոկոսը կազմում է 2-3 տոկոս): Աղա, «փոքր» փոխափութային ծրագիր, որը տարբերվում է 15 հազարից 75 հազար մարկի (22 մլն դրամ) միջեւ եւ սրամադրվում է մինչեւ 50 ժամանակ ունեցող առեւտրա-արդյունաբերական հաստատություններին: Դիմումներն ընդունվում են «Արագորբանկի», «Անելիք բանկի», «Հայկոնոմբանկի» եւ «Գյուդասնեստութայն փոխափութային բանկի» եւ նրանց մասնաճյուղերում: Հայ-գերմանական ֆոնդի ղեկավարությունը նաեւ GAF-ի փոխափութային գործունեության սկզբից ի վեր որոշումներ է կայացնում: 510 վարկեր բաշխվել են անցյալ տարվա ընթացքում՝ 3.3 միլիոն ԱՄՆ դոլարի արժողությամբ (1.775 միլիոն դրամ): Վարկերի 73 տոկոսը նվազ, քան 5000 դոլար էր, մինչեւ 10 տոկոսին սրամադրվել

են 5-10 հազար ԱՄՆ դոլարի հասնող վարկեր, 8 տոկոսին ավելի քան 30 հազար ԱՄՆ դոլարի վարկեր, 5 տոկոսին 10-20 հազար ԱՄՆ դոլարի, 4 տոկոսին 20-30 հազար ԱՄՆ դոլարի: Դիմողների 54.12 տոկոսը, որոնք վարկեր է ստացել գյուղացիներ-հողամեակներ են, 27 տոկոսն առեւտրականներ, իսկ մնացյալը արտադրողներ, արդյունաբերողներ, ծառայողներ: Մի խոսքով, Հայաստանի ծայրամասերում մասնաճյուղեր բացելու համար հայ-գերմանական ֆոնդը ծրագրում է 2000 թ. 4-րդ եռամսյակին վարկերը հասցնել 800-900 մլն դրամի ավելացնելով 100-200-ով: Գլխավոր նպատակը կանխել հայրենալությունը, ստեղծել կյանքի բնականոն ժամանակներ, որոնցով հայը կառավարված մնա իր հողին, չդառնա ժամողութիս ու գաղթական:

DAAD ADEUTSCHER AKADEMISCHER AUSTAUSCHDIENST

Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայություն

DAAD-ի Հայաստանի ներկայացուցիչ՝ Թոմաս Բլումենրաթ

Անետա Զյուրբ եւ Թոմաս Բլումենրաթ

Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունը (DAAD) ամենամեծ գերմանական կազմակերպությունն է, որն օժանդակում է միջազգային ակադեմիական փոխանակմանը եւ 2000 թ. հունիսին Բեռլինում տնտես է իր 75-ամյակը: Անցյալ տարի կազմակերպությունն օժանդակել է ավելի քան 60 հազար ուսանողների, բուհերի ցրանավարների եւ գիտնականների, որոնց գրեթե մի մասն արտասահմանից են: Որոշեա կանոն, արտասահմանյան բուհերի գիտնականների եւ ուսանողների օժանդակությունը կատարվում է կրթաբուհերի միջոցով, որը համադաստիստան անձանց հնարավորություն է ընձեռում մինչեւ երկու տարի Գերմանիայի բուհերում սովորելու կամ հետազոտական հաստատություն

ներում աշխատելու: Վերջին տեղ տարվա ընթացքում Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունը սրամադրել է 107 կրթաբուհի Հայաստանի բուհերի ուսանողներին, դոցենտներին եւ գիտնականներին: DAAD-ի օժանդակությամբ գերմանացի դոցենտներ են հրավիրվել հայկական բուհեր: 1996 թ. սեպտեմբերից Թոմաս Բլումենրաթը Հայաստանի DAAD-ի ներկայացուցիչն է: Երեւանի ղեկավար համալսարանում եւ Բյուսուվի անվան օտար լեզուների ինստիտուտում դասավանդելով հանդերձ, Թոմաս Բլումենրաթը կողողինացնում է նաեւ DAAD-ի աշխատանքները համագործակցելով ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության ու Գերմանիայի դեստյանության հետ: Նա նաեւ

համարվում է մի քանի այլ կրթաբուհի շնորհող գերմանական կազմակերպությունների, ինչպես օրինակ, Համբուրգի եւ Բեռլինի դասգումավորների սան ուսումնական հիմնադրամների ներկայացուցիչը: Այս տարվա սեպտեմբերից Թոմաս Բլումենրաթն օգնում է Տիլին Անետա Զյուրբը: Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունը արակցում է նաեւ գերմանագետների կատարելագործմանը, գերմանագիտության բնագավառում երեւանի ղեկավար համալսարանի գերմանական բանասիրության եւ Բյուսուվի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի գերմաներենի ամբիոնների ու Մանհայմի համալսարանի գերմանական լեզվաբանության ամբիոնի ու գերմաներեն լեզվի ինստիտուտի միջեւ միջբուհական համագործակցությանը: Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունը մեծ նշանակություն է սալիս նախկին կրթաբուհականությունների հետ համագործակցությանը: Անցած տարի Թիլին սիում անցկացվեց անդրկովկասյան կոնֆերանս, որին մասնակցեցին Հայաստանից 35 նախկին կրթաբուհականներ: Այս տարի Թիլին սիումը տեղի ունեցավ ուսանողների համար գերմաներեն լեզվով անդրկովկասյան ուսանողական կոնֆերանս (սնտեսագիտություն, իրավաբանություն, քաղաքագիտություն եւ միջազգային հարաբերություններ), որին Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունը ուսանողներ էր հրավիրել Հայաստանից, Ադրբեջանից եւ Վրաստանից: Այս տարվա հունիսից Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայությունն ունի իր երեւանյան գրասենյակը, որի հասցեն է՝ Ամիրյան 26, 3-րդ հարկ: Ակադեմիական փոխանակման ծրագրերով Գերմանիայի բուհերում սովորելու մասին անհրաժեշտ տեղեկություն կսրվի վերը նշված գրասենյակում: Այստեղ ուսանողների եւ դասավանդողների համար գրադարանի հիմն է դրվում:

Այս հավելվածը

Հրատարակելով ներկա Հավելվածը, «Ազգ» օրաթերթի խմբագրության նպատակը ոչ միայն Գերմանիայի վերամիավորման 10-րդ տարեդարձին անդրադառնալն է, այլեւ ինչ-որ չափով ի մի բերել Հայաստանում գերմանական արդյունաբերական, առեւտրական, ներդրումային, խորհրդակցական ու կրթական ներկայության ղեկավար, զարգացող կազմել սնտեսական դուրսում Գերմանիայի եւ Հայաստանի միջեւ առկա հարաբերությունների մասին: Գծախառնար, այս Հավելվածի հասանելիության ապահովման համար եւ մնացել գերմանական եւ հայ-գերմանական մի քանի կարեւոր ձեռնարկումներ, որոնց գործունեությանն անդրադառնալու առիթ վստահաբար կունենանք հետագայում: Այստեղ անդրադառնալով, ներկայացվածն էլ տղալորից ղեկավարն է կազմում Հայաստան-Գերմանիա սնտեսական ու կրթական օրավոր զարգացող հարաբերությունների:

Այստեղ հարկ ենք համարում ընդգծելու, որ հավելվածի նյութերի ընտրությունը, ֆիրմաների եւ կազմակերպությունների հետ հարաբերություններն աղաիովել է Հայաստանում Գերմանիայի դեստյանությունը, որտեղ սնտեսական խորհրդակցությունն իրականացնում է որն ԱՆԵՏ-ՍԱԳՐ ԲԱՂՂԱՍԱՐՅԱԸ՝ դեստյանասան առեւտրասնտեսական գծով օգնականը:

Հավելվածի նյութերի մեծ մասը, ինչպես նաեւ լուսանկարները հավաքել եւ ղեկավարել է ՀԱՍՈ ՍՈՍՎՈՅՅԱԸ, համագործակցելով դեստյանասան 3-րդ հարաբերության ՍԱԲՐԻՆԱ ՀԱՊԻԻ հետ:

Այս առիթով հիշեցնում ենք, որ Հայաստանում Գերմանիայի դեստյանության առեւտրասնտեսական հարաբերությունների եւ խորհրդակցության համար կարելի է դիմել Ալեխանդր Բաղդասարյանին:

Հասցեն եւ մյուս տվյալները
Երեւան, Դարեցի 29
Ֆեա՝ 523279, 569185, 151709
Ֆախս՝ 151 112
Էլ փոստ: germemb@aminco.com

Financial Banking College - Ֆինանսաբանական բուհ (ՖԲԲ)

Հայաստանում ՖԲԲ-ի սուրենուհի՝ Ալիսա Խաչատրյան

ՖԻՆԱՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲՈՒԿՈՒՆԻ ՎՈՐՆԵՐԸ ԵՎ ԳՐԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Հայաստանի ֆինանսական իրավիճակի զարգացումը դեռևս ունի նախադասարանական մասնագետների գոհացնելու համար չէ զիջության եւ կրթության նախարարության, Կենտրոնական բանկի, Հայաստանի բանկերի միության ղեկավարները: Այնուամենայնիվ, 1998 թվականին նրանք հիմնադրեցին անձնակազմի կրթական մի հաստատություն՝ «Ֆինանսաբանական բուհ»-ը, որի ստեղծմանը նպաստեցին սրբազան Բաղդատի անվան թանգարանը: Բուհը օգնում է կրթական հաստատություններին, նպաստել հայկական բանկերի եւ նույնիմյն... սեկտորի ներսում մրցակցության զարգացմանը: Բուհի շնորհիվ ստեղծվեցին մասնագետներ, որոնք աշխատում են Հայաստանի բանկերում կամ ֆինանսական այլ հաստատություններում, օգնել են բարելավելու ծառայությունների մակարդակը աշխատանքային նոր մեթոդներով, նոր մտածելակերպով:

ԳԵՐԱՄԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԾՈՒՆԵՐԸ ԵՎ ՖԲԲ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲՈՒԿՈՒՆԻ

Մինչեւ 2000 թ. հուլիսը գերմանական օժանդակության ծրագիրը համընկնում էր ՖԲԲ-ի նպատակների իրագործմանը, ուսուցիչների վերադասարանում եւ ունեցվածի արդիականացմանը: Համակարգիչների նվիրումը, գերմանիայում եւ ԱՊՀ երկրներում ուսման երեք ծրագրերի իրագործմանը գերմանական ծրագիրը միավորված է հիմնադրիչների կողմից ՖԲԲ-ին ավելի քան 1000 ամս. մեք. օգնության նախարարին եւ փոխնախարարին:

Խորհրդական Սեֆան Չիվերը ներկայացնում է ՀՀ կրթության նախարարին եւ փոխնախարարին:

ԱՊՀ երկրներում ուսման երեք ծրագրերի իրագործմանը գերմանական ծրագիրը միավորված է հիմնադրիչների կողմից ՖԲԲ-ին ավելի քան 1000 ամս. մեք. օգնության նախարարին եւ փոխնախարարին:

ԱՊՀ երկրներում ուսման երեք ծրագրերի իրագործմանը գերմանական ծրագիրը միավորված է հիմնադրիչների կողմից ՖԲԲ-ին ավելի քան 1000 ամս. մեք. օգնության նախարարին եւ փոխնախարարին:

րածի սրամադրման հետ, որտեղ կարելի է բարձրանալ աշխատանքների եւ վերադասարանական ուսուցման գործընթացը: Այս ամբողջ ծրագիրը 54 տոկոսով ֆինանսավորվում է բանկերից, 43 տոկոս ուսանողական վարձից եւ 3% կրթության եւ գիտության նախարարության սկզբնական 3 տոկոսից:

Որոշագի սերտ համագործակցությունը բարձրակարգի սեղանի եւ միջազգային գործակիցների հետ, «Հայ-գերմանական ֆոնդ» (GAF), «Գերմանիայի ակադեմիական փոխանակման ծառայություն» (DAAD) եւ «Փոքր եւ միջին ընկերությունների զարգացում» (ProSME) հրավիրելով գրասենյակներ ունենալու ֆունկցիոնալություն: Ավելին, 2000 թ. ից սկսվելու զարգացման նոր ծրագրերի իրագործումը նպաստեցին կազմակերպելու համագործակցությունը բարձրակարգի միջազգային բանկային համակարգերի եւ բարձրագույն մասնագետների փոխանակման հաստատությունների հետ, ինչպիսիք են (HSBC) եւ Մոսկվայի մասնագետության եւ փոխակազմակերպության ինստիտուտը (MEZI): ՖԲԲ-ի շնորհիվ ստեղծվեցին 21-րդ դարի ֆինանսագետներ եւ բանկիրներ ունենալու համար: 120 ուսանողներ աղյուսակում կմասնակցեն Հայաստանի մասնագետության զարգացման ընդհանուր աշխատանքներին:

Արտասահմանյան դպրոցների գլխավոր վարչություն (ZfA)

Ներկայացուցչությունը Հայաստանում՝ Կասարիսա Մոյս

ZfA-ի գերմանական կառավարության վարչության մի մասնաճյուղ է, գերմանական կառավարության եւ արտասահմանյան գործերի նախարարության կողմից ձեռնարկված ժամանակակից կազմակերպություն է, որը արտասահմանում դպրոցական աշխատանքներ է իրականացնում արտասահմանյան կառավարության եւ մշակույթի ժողովուրդի:

ԱՌՏԱՏՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Ողջ աշխարհում սփռված են շուրջ 2100 գերմանական ուսուցչական ուժեր եւ խորհրդականներ, որոնք աշխատում են աշխարհի մոտ 90 երկրների դպրոցական կառույցներում:

ZfA-ի առաջադրանքն է՝ արտասահմանում դպրոցական աշխատանքները եւ գերմաներեն լեզվի օժանդակում ու խրախուսում: Պարտադիր երկրներում գտնվող այն դպրոցներում, որտեղ կա գերմաներեն լեզվի խորացված ուսուցում, ուսումնական առկա վերջում կրթության նախարարության կողմից անց է կացվում գերմաներեն լեզվի ժամանակակից ուսուցում: Այն աշակերտներին, ովքեր հաջողությամբ հանձնել են ֆունկցիոնալ, հնարավորություն է ստանում ընդունվելու գերմանական համալսարան առանց լրացուցիչ ֆունկցիոնալության:

Քանի որ ուսումը գերմանիայում գործնական

ZfA-Ի ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

1996-1999 թթ. որտեղ խորհրդային Հայաստանում աշխատել է մեր հիստեր Կենտրոնը:

1998-1999 թթ. 5 դպրոցում աշխատել է գերմանացի ուսուցչուհի Սլեյնա Գեյզան:

1999 թ. ի օգոստոսից երեւանում որտեղ մասնագիտական խորհրդային աշխատում է Կասարիսա Մոյսը, որի միջոցով իրականացվում է սերտ աշխատանքային համագործակցություն Վրաստանի գերմանական գիմնազիայի եւ երեւանի թիվ 5 կրթահամալիրի միջոցով: Վրաստանում որտեղ խորհրդային-ներկայացուցիչ աշխատում են դոկտոր Լ. Լոյսիցը եւ հինգ գերմանացի ուսուցիչներ:

Երեւանի թիվ 5 դպրոցում հետազոտում կանցկացվել լեզվի դիպլոմի ֆունկցիոնալներ: Բարձր առաջադիմություն ունեցող երեխաներին կրթության ֆունկցիոնալ հանձնել:

Այս ուսումնական աշխատում թիվ 5 դպրոցում գերմանական դեպարտամենտ օժանդակությամբ անց են կացվել լրացուցիչ դասեր (մասնագիտական խմբերում շաբաթական 5 ժամով):

Ֆիլին Մոյսը դասավանդում է Մուսեղ Եւխանի անվան թիվ 5 դպրոցում, սարբեր խմբերում: Երկու դպրոցների գերմաներեն լեզվի ուսուցիչների հետ անց են կացվում մեթոդական եւ դիդակտիկ դասընթացներ:

Շաբաթը մեկ անգամ թիվ 5 դպրոցում անց են կացվում բաց դասեր, որին հրավիրվում են սարբեր դպրոցներից ուսուցիչներ եւ ուսանողներ,

որոնք հետաքրքրվում են այդ դասընթացները:

Ամեն չորեքշաբթի ժ. 2-3.30 Գերմանական կենտրոնում շիկին Մոյսը անց է կացնում վերադասարանական սեմինարներ, որտեղ հրավիրվում են երեւանի եւ շրջանների դպրոցներում գերմաներեն լեզու դասավանդող ուսուցիչները: Ցանկացած հետաքրքրվող կարող է գալ, գործակցել կամ դասընթացը լսել, հարցեր տալ եւ ինֆորմացիա ստանալ:

Աղափարվում է նամակագրական կապ, աշակերտների փոխանակում, դասընթացի դպրոցների միջոցով աշխատանքային կապի ստեղծում, որը համարվում է ZfA դպրոցների եւ աշակերտների հետ կապված ծրագրերի կարեւոր բաղադրիչը մաս:

2000 թ. սեպտեմբերին նախատեսվում է սկսել Մոյսի եւ եւս երկու գերմանացի ուսուցիչների աշխատանքը մեկը՝ երեւանի թիվ 5 դպրոցում, մյուսը՝ Չոկեմբեր գյուղի դպրոցում: Արդեն իսկ երեւան է ժամանել եւ աշխատում է երիտասարդ ուսուցչուհի Ռեսա Ֆրիդեբերգը, որը շիկին Մոյսի նման հիացած է Հայաստանի մշակույթով, դաստիարակությամբ, հայ մանուկների ուժեղությամբ ու հայ ժողովրդի հյուրընկալությամբ:

Հասցե
375047 Երեւան
Նոր-Մարտ, 7-րդ փողոց, տուն 16
Դեռ. 653173
Ֆախ. 545558
Ժամը 10-ից մինչեւ 19-ը

Մոյսի սվայա դպրոցում աշխատող գերմանացի ուսուցիչ, անհրաժեշտ են հետեւյալ տարիները:

Որոշագի սվայա դպրոցում աշխատող գերմանացի ուսուցիչ, անհրաժեշտ են հետեւյալ տարիները:

գերմաներենի խորացված դասընթացներ (շաբաթական 4-6 ժամ)

միաժամանակ ունենալ ոչ մի թվով, սեղանի գերմաներեն դասավանդող ուսուցիչներ:

Գերմանացի ուսուցիչը ղայմանագիր է կնքում դպրոցի հետ եւ ստանում սվայա երկրում սահմանված աշխատավարձ: Նա նաեւ լրացուցիչ ֆինանսական օգնություն է ստանում գերմանիայից:

ZfA-ն սերտորեն համագործակցում է նաեւ Գյոթե ինստիտուտի հետ:

Schwarzkopf & Henkel
Cosmetics

1998 թ.ից համագործակցությունը օգտակար է գերմանական «Schwarzkopf & Henkel» ֆիրմայի հետ եւ այդ ժամանակամիջոցում հայկական ներկայացուցչությանը հաջողվել է բարձր մակարդակով ներկայացնել այս ֆիրմային Հայաստանում:

Նախորդ տարիների բաղադրամասեր, գերմանիայի հետ սնտեսական կապերի զարգացման միտումը ազդում է նաեւ «CLEOPATRA» LTD-ի գործունեության վրա: Տարին մի քանի անգամ հաստատության ղեկավարները հիվանդանոցներ են գերմանիա գույցներ ունենալու առեւտրի, վաճառքի, ծրագրավորման եւ այլ հարցերի մասին: Հայաստան են այցելում նաեւ գերմանիայի մասնագետները ուսումնասիրելու շուկան: Հայաստանում ամենաիրաված աղբյուրներն են «Շաուվա» ընկերությունը, որոնք ընթացող օգտագործման հարմար գնով արտադրում: Կան նաեւ

«CLEOPATRA» LTD - «Կլեոպատրա» ՍՊԸ

**Schwarzkopf & Henkel ֆիրմայի
ներկայացուցչությունը Հայաստանում**

*Suortin` Urutn` Usunolyan,
մարկեթինգի մենեջեր` Անահիտ Գեորգյան*

Տերեհ Արտն Մանուկյան

վարսահարգարման, օժանելի-դեզադորների արտադրատեսակներ, որոնք նույնպես լայն ժողովրդականություն են վայելում Հայաստանում եւ համադասաստանում են սեղի բնակիչների մագի կառուցվածին:

Հայաստանի մակրոտնային կյանքում «Կլեոպատրա» ՍՊԸ-ն բավականին ակտիվ է: Անցյալ տարի, «Շվարցկոփ Եւ Հենկել» գործունեությունն «ինչ որ ձեռքով» կապել էին կանանց տոնի հետ, որը հիանալիորեն կազմակերպվել էր: Մի խոսքով, հաստատության դերը ոչ միայն Հայաստանի կանանց ավելի եւս գեղեցկացնելն է, այլեւ բարձրացնել նրանց արդյունավետ գործունեությունը հասարակության մեջ...:

Գերմանիայի միասնության օրվա առթիվ «Կլեոպատրա» ՍՊԸ-ն ցանկանում է նորանոր նվաճումներ հայ-գերմանական սնտեսական համագործակցության ճանադարին ի փառս երկու երկրների ու ժողովուրդների փայլուն աղագայի:

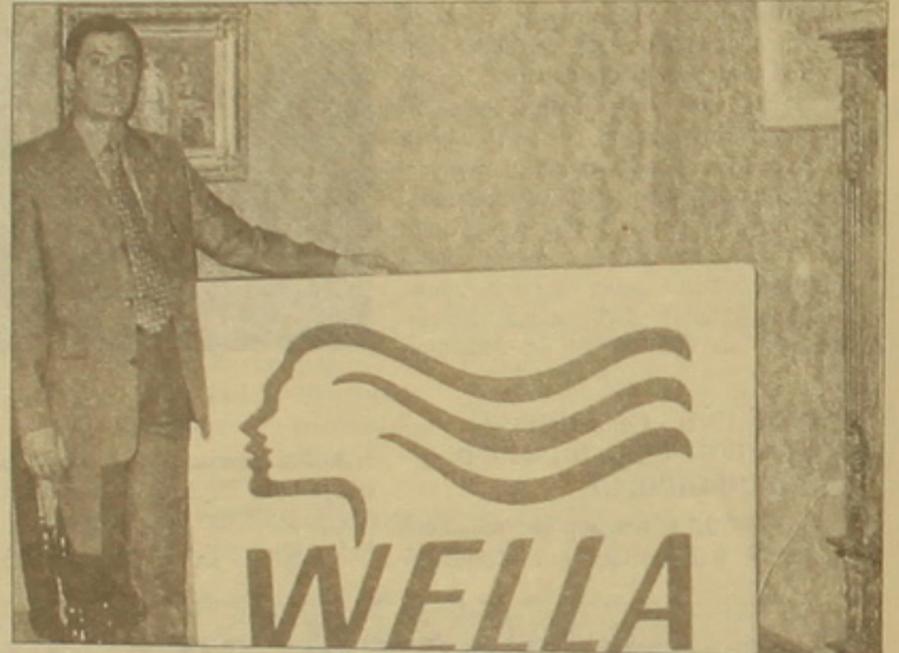
Հասցեն
Երևան,
Վ. Փավագյան 17/56
Հեռ.՝ 22-45-18
Ֆակս՝ 56-55-95
Բջջ.՝ 40-27-26

«Թալիսման ՍՊԸ» WELLA AG-ի ներկայացուցիչը Հայաստանում

Գլխավոր սուորտն` Արտն Աբաջյան

4-րդ տարին է, ինչ Հայաստանի ներկայացուցչությունը աշխատում է «Վելլա» ֆիրմայի հետ: Այս նշանավոր հաստատությունը արտադրում է մագերի խնամքի եւ վարսահարգարների աշխատանքի համար ամեն ինչ, ինչը ղեկ է լավագույն կերպով ծառայելու համար

րոն, որտեղ մեր վարսահարգարները կծանոթանան մոդայի բոլոր նորություններին: Հնարավորություն կունենան աշխատել ժամանակի հետ համընթաց: Հոկտեմբերի 2-4-ը երեւանում սեղի կունենա սեմինար գերմանացի մասնագետների վերահսկողությամբ, որտեղ վար-

Գլխավոր տերեհ Արտն Աբաջյան

համախորդներին: Երրորդ տարին է, ինչ երեւանում «Վելլա»-ն անցկացնում է վարսահարգարման մասնագիտական սեմինար-դասընթացներ վարսահարգարման, ներկերի ու մագերի խնամքի, բուժման համար, հաստատության արտադրած բազմաթիվ եւ բազմադասի, նաեւ որոշիտիոնալ գործարարության աղբյուրների օգտագործմամբ: «Վելլա»-ն ունի «Միստեմ որոշիտիոնալ», որը համարվում է աշխարհում լավագույնը:

Հայաստանի ներկայացուցչությունը սկսել է գործել 1997 թ.ից՝ համագործակցելով այժմ 100-ից ավելի գեղեցկության սրահների հետ: Վերջիններս ծանոթանում են նոր նյութերին ու արտադրանքներին, նրանց համար կազմակերպվում են սեմինար-դասընթացներ, որտեղ մասնակցում են առաջատար վարսահարգարները: Տարին մեկ անգամ գերմանիայի մասնագետների հետ անցկացվում են սեմինարներ մոդայի զարգացման հետ կապված «Վելլա»-ի աղբյուրներում գերմանիայի ու արտադրանքների հետ ծանոթանալու համարի, որոնցով կարողանան մասնակցությունը վարսահարգարման աշխարհում, համատեղ կայել ժամանակի հետ: Մանավանդ, որ մեր վարսահարգարները մասնակցում են միջազգային մրցույթների, ինչպես հոկտեմբերի 1-ից Բեռլինում ընթացող աշխարհի առաջնությանը: Հույս ունենում, որ լավագույն ժամանակում սեղ կգրավեն մեր վարսահարգարները: Այս տարվա մայիսի 30-ին, գերմանիայի Դարմեստա Կադմու, «Վելլա»-ի արհեստանոցներում, Հայաստանից 11 վարսավորներ անցան վերադասարանն ուղարկվեցին: Վարսահարգարները շատ բան սովորեցին եւ այսօր իրենց արվեստը ցուցադրում են Կադմույի երեւանում: Շուտով կունենան մի կենս-

սահարգարները իրավունք կունենան աշխատել «Միստեմ որոշիտիոնալ»-ի նյութերով: Մի խոսքով, ամեն ինչ անում են, որոնցով մեր կանայք եւ տղամարդիկ միաժամանակ լինեն գեղեցիկ եւ արդիական:

Հասցեն
Կապույտ փող, 39/1
Երևան, հեռ-56-06-75

Մարկեթինգի մենեջեր Անահիտ Գեորգյան
Մարկեթինգի մենեջեր Անահիտ Գեորգյանի կարծիքով «Schwarzkopf and Henkel»-ը բավականին հանրահայտ է Հայաստանում եւ լայն ժողովրդականություն է վայելում: Երեւան Կադմուի գրեթե բոլոր մասնագիտացված խանութներում եւ Հայաստանի տարբեր քաղաքներում ներկայացված են ֆիրմայի արտադրանքները: Կան նաեւ մեծածախ վաճառքի կետեր: Արտադրանքը ներմուծվում է գերմանիայից, Դյուսելդորֆ քաղաքից:

Նշանկոյթ

Որան էլ ժամանակի ճեղքը բացը հեռացնի մեզ եղբրական 1915 թ.-ից, միևնույն է, մեր նահասակ նախնիների ողբերգությունը հավերժորեն մեր ժամանակի առջևում է սեսանելի ու Երևանի ստիպելով մոլորակին չբացանել իր հիւժուկությունը լուսավել մեր արդար դասից, որը միաժամանակ ողբ մարդկության դասն է: Պատահական չէ, որ արեւմտահայ ազգայնական են հայկական գեղատարածությանը նկրված գրեթե, գիտական աշխատությունները կիսոփիլիսոփայական գեղարվեստական են Երևանի սեսանելի արդիականությունը պայմանավորված է այն լուրջ մտազուգործությամբ, որ մարդկությունը մոռացության մասնելով

ու գրուցել մինչեւ ու իրական: Ու ինչի մասին էլ գրուցեն, երգիր մագնիսի դեռ իրեն է ձգում նրանց հիւժուկությունները, երգիր, որի կարողությունը անհասարակ, սարի առ սարի ահագնանում էր: «Երգիր նրանց այն դասում է դասիս, հեծիս, խորհրդավոր մի վայր Աստծո ձեռքով ստեղծված, ուր կյանքը դասիս վայել էր, մարդիկ բարի ու լազ»: Այս սրամարդությունը հասնում է ամբողջ գրիս, երբ հեղինակը վարդեպետական նման փորձում է փուրփուր, գույն-գույն, նշխար առ նշխար ընթերցողներին ներկայացնել երգի անսահման կարոտի ամբողջական տասկերը: Այս մարդկանց նոր բնականությունը մոլորեցնում դաժան ճակատագիր է բաժին ընկել 30-ական թվա-

նագրու ու անդամուց, համեմված Աստուծո սոհմիկ բարբառով, հովվերգության եւ բանասիրական սարերով: Կերպարները սիմպլիկան են, լիարժեք եւ ընթերցանությունից հետո էլ Երևանում են ուղեկցել ընթերցողին: Այդ կերպարներից է Բուր Մելուն, որը խորհից ընթերցելով թուրական խաղաղականության էությունը, օժանդակում էր հայ ֆիդայիներին: «Թուր էդոր համար կուզե՞ր Մելուն մեջեջից հանի եւ հանեց, բանակ բերեց Մելոյի վրե...»: Հեռավոր ու տղամարդիկ են Կիրակոսի զոհ Շուրոյի, ազնիվ ու համարձակ կուսակցական աշխատող Նոյեմի, Երևանում ապրող գաղթական Սեթոյի, ազգական Հովհաննեսի, համայնի, չեկիս Պերո Փանյանի կերպարները:

ՆՈՐ ՄԵՎԼԱԲԱԼՆՈՒԹՅՈՒՆ

Քաջնազարությունը որպես ուղիղ ճանապարհ... Պրեմիերու պատանի հանդիսատեսի բացում

Համաշխարհային գրականության մեջ արժեքներ կան, որ մնալուն ու գնահատելի են բոլոր ժողովուրդների համար բոլոր ժամանակներում: Առանց մեծամտության դույզն-ինչ չափաբաժնի այդ ուղիսին կարելի է համարել մեր «Քաջնազարը»: Հեծիսը լինի, այդ հեծիսքի մեկումները (Պանյան, Դեմիրժյան...), ամեն անգամ յուրովի են մեկնաբանում այս անմեղ կերպարը: Հայոց բացումը ավելի համախոս բեմադրվել է Դեմիրժյանի դերով: Այս անգամ եւս Երևանի դասանի հանդիսատեսի բացումը Դեմիրժյանի «Քաջնազար» էր: Նոր բեմականացում: Բեմականացման հեղինակը բացումի գեղարվեստական ղեկավար Հակոբ Ղազարյանն է: Բեմադրվող գեղեցիկ ներկայացնելու նոր ձևեր: Ու լնայած խաղաղության եւ գործին, այնուամենայնիվ չես կուն ներկայացման ժամանակ: Բեմում կատարվող գործողությունները բոլոր չեն ասվող կեն: Հակոբ Ղազարյանը հանրահայտ գործը ներկայացնելու նոր ձևեր է գեղեցիկ, նոր Երևանում է մեջքել: Գուցե բացումներից ունանց սարահասանքի դասնափայլից հայոց դասնության վերջին ասանակի իրադրությունների բացահայտ «Ներխուժումը» դասական լինելու: Ամեն դեպքում համարձակությունը հակակռուցել է արվեստագիտական մոտեցմամբ: Դեռես հեծիսներից մեզ հասած Քաջնազարին չես հուզում ժողովրդի հոգները: Նա աստղային է սուկ իշխանությունը, ընչամոլորությամբ, փառամոլությամբ, ինչպես... Բուրոգաղա կղզու որո Իշխանությունը: Ավայն ի դասիկ Հակոբ Ղազարյանի եւ ներկայացման բոլոր մասնակիցների լույս է ասել, որ էժան ֆարսերի, գեծիկ հնարների, բանարարների եւ սեռական ցուցադրումների անդուհը չեն ընկել: Եժան ծիծաղ չի կորզվում դասից: Եվ եթե անգամ բեմի ետին տղանում Երևանը նկարներն անդայան հուզում են մեր ժամանակների ֆաջնազարների անչափ ծանոթ դիմագծեր, ապա դրան սուկ մեր ընկալման արդյունք կարելի

կլինի համարել: Նկարի Գրիս Սահակյանը կարողացել է ճշգրտություն ու ժայթանակությունը համաձայնել ու մասնել չափի զգացումով: Ամեն Աստուծոյանի Քաջնազարը, որան Դեմիրժյանին է, նույնան Աստուծոյանին ու Ղազարյանին, որան գրական գործից է, նույնան եւ այսօրվա բացահայտան հետեան: Այստեղ է նաեւ Անահիտ Բաբելյանի Նուսիանը, այստեղ է Զավեն Արախանյանի բանադան, Արթուր Կարապետյանի վարժապետը: Հեռավոր մտադրացում է Տրդատ Մակարյանի ստեղծած իշխան Սահայի կերպարը: Ընդհանրապես բոլոր կերպարները ֆաջնազարականություն ունեն իրենց մեջ, բայց, կրկնում են, առանց արվեստի չափանիները խախտելու: Բարի դիտում ցանկանալով դասանի հանդիսատեսի դասանի եւ հասուն սարիի աղջիկներին, զոհներին, իշխանաց եւ հակադաս դարձնելին, որոնք գուցե մի օր ազատ ժամանակ գտնեն եւ գնան այս ներկայացմանը բեմից Երևանում: Այն, ինչ կատարվում է բեմում եւ բեմահայաց սարժմներում:

Ս. ՄԵԼՆՈՅԱՆ

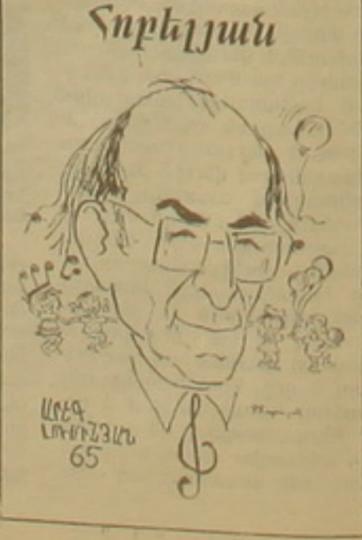
Փիսածողովի փայլն ու թշվառությունը

«Դու՞ր դա անունը գիսածողով էլ դնում, դա ավելի օուս դարձող մարդկանց հավաք էր հիւժուցում: Ի՞նչ է նշանակում մեկ Երևան գիսության մարդկանց կերպը գրասեղանից»: Սա գիսածողովից արդեն օրեր անց մեզ իր կարծիքը հաղորդած մասնակիցներից մեկի գնահատականն էր: «Ավելի օուս ֆեթիսիզմ», սա էլ մի երկրորդ մասնակիցի կարծիք, որն ավստան հայտնեց, թե հիւժուցակածը դասականի գուժար էր կազմել:

Մեղսեմբերի 3-10-ը Հայկում անցկացված «Հայաստան-2000» գիսածողովը միջազգային անունն էր կրում: Երկա ին ասավելաբար հայ գիսականներ ու հոգեբանականներ Հայաստանից, սփյուռքի գաղթաբաններից: Օտարերկրացիների մեջ գերմանացիները, բնականաբար, մեծամասնություն էին: Երկու երկրների նախագահների անմիջական մասնակցության մասին նախադասական Երևանի վերջին փուլում արդեն չէր ի խոսվում: Նրանց միջոցառումը գրավոր ուղղություն եւ հովանավորելու դասնապատկանությունը կարծես բավարար էր: Փոխարենը հանությունը ստասում էր հայոց երկու կարողիկուններին: Ամենայն հայոց կարողիկուն Գարեգին Երկրորդ ԱՄՆ-ից այդուցե էլ չմասնեց, այդուցե էլ դասնական բացահայտում չսովեց: Թեեւ վեհապետի ներկայությամբ Երևանից հեռանալուց հետո մասնակցները նրան վերջում նույնիսկ կարծես ուրախ էին հայոց մեկ կարողիկուն էլ բավական էր մի ինչ օուս հիւժուցող այդ հանդեսին: Մանավանդ որ գերմանացի ներկա գեղական հոգեբանականները բնավ էլ բարձր դաս չէին ներկայացնում: Օրեր անաջ «Ազգում» գիսածողովի փայլի մասին խոսելիս արդեն չեղեկացրել էին, որ «Հայաստան-2000» բացման հանդիսատեսը վերադասված էր ԳԳԳ նախկին արտոնմանարար, դոկտոր Հանս Դիսրիխ Գեյնեբերին, որն այդ օրը Երևանում էր հեռավոր, լսարանում անող հավանաություն հարուցող ելույթն արագ կարողացրեց հետ դիվանագետ լինելու դասից շտապելով ներկայություն արձագանքին: Գլորիազաղիայի վերա-

բերյալ նա հնչեցրած մտերի մեծողական դասախոսը չվեց Արամ Առաքիլը, հեռավոր էր սա փոխանցվեց նախկին արտոնմանարարին: Դասանքի գիսածողովի արձագանքներին, մասնակիցները բացողում համարեցին Հայաստանից երեսուսարդ գիսականների նվազ ընդգրկումը, թեեւ, ինչպես կազմակերպչական հանձնախմբից հայր Լեւոն Պ. Չեփյանը հաղորդեց, նախադաս ասավել Երևանում են եղել: Ճարտարապետ Ամեն Հայնազարյանը նկատեց, թե Երևանում էր կազմակերպել մի գիսածողով, որն այսպես արքեր բեմաներ է արձանում կանանց հարցերին, համակարգիներին, ասվածաբանությանը, լեզվաբանությանը, դասնապատկանությանը, արվեստին, դասնապատկանությանը: Ինձ ծանոթ են գիսածողովներ՝ Երևանում են եղել հարցերով, փոխանցեց նա: Այդուհանդերձ դրական մի Երևան նկատեցին նույնիսկ Երևանի Գեյնեբերի շարքեր անկյուններից ժամանած մարդկանց հանդիպումներն ու ծանոթություններն իսկապես արժեքավոր են դարձնում կազմակերպվածը:

Ս. ՄԵԼՆՈՅԱՆ

Երգրի առասպելը

Սմբատ Մխիթարյանի «Արիին Եղարշուն» գիրքը

գեղատարածությունները, հարցականի ակն է դնում ոչ միայն իր գոյության, այլև իր հասարակական, բարոյական եւ մշակութային արժեքների տախտակման խնդիրները: Եվ Երևանի դեռ այս գիտակցությունը չէ ի իստողը, թեմայի անդրադարձները Երևանակալելու են... Մարդկության հիւժուկությունը վառ դասիելու միտում ունի նաեւ «Հայաստան» հրատարակչության այս արի հրատարակած Սմբատ Մխիթարյանի «Արիին Եղարշուն» իրադասում վիճակը, որը հեղինակը նվիրել է երգրի մարդկանց հիւժուցական: Գիրքը եղեռնից մագաղան, մասնավորապես Աստուծոյանի Մոսկան գավառի Արիի գյուղի մեր հայրենակիցների մասին է, որոնք իրենց փրկությունը գտել են հանգրվանելով Թալինի Եղարշուն գյուղում նախկին Շեխ-Հաջի, կամ ինչպես հայերն էին անվանում Մխաջի: Հեղինակը, ներկայացնելով այս մարդկանց հետեղեռնյա կյանքը, հնարավորինս հավասարի է իր հիւժուկություններին, ժամանակի վավերագրությանը, որն ասավել հասկանալի է դարձնում նրանց առօրյան, կենցաղը, նրանց սվայտանման ու երազանքները: Նրանց հիմնական հավանաբանին Կիրակոսի օղան է, որեղ սիրում են հավալվել

կաններ... Ասալինյան անհրավություններ, բունի կուլեկիվացում: Ասալինյան օեծիմը չի Երևանում նաեւ Կիրակոսին: Եվ սկսվում է երգրացիների ողիսականը փրկելու անմեղ մարդուն: Բազում չարչարաններից հետո ի վերջո նրանց առաքելությունը դասակարգում է հաջողությամբ, որովհետեւ ըստ հեղինակի անմայն խոստովանության, մարդկանց մեջ չարից, նեղագից ավելի գերիշխողը բարին է, ճշմարտության ձգտումը: Ընդհանրապես, չնայած բազում դասնություններին, ամբողջ դասումը ներծծված է լավատեսությամբ ու բարությանը: Պատահական չէ, որ գրում դրական անմեղ կամ երեւոյթները ներկայանում են կոնկրետ անուններով, որը չի կարելի ասել բացասականի մասին: Թուրերը թուրեր են, առանց կոնկրետացման կամ անմեղման, նույնն է խորհրդային իշխանությունը... Գրի միակ բացասական հերոսը չեկիսը, նույնպես անանում է... Հեղինակի դիրքորոշումը դարձ է, չարը չի կարող անուն ունենալ, որովհետեւ Աստծո ստեղծածը չէ, Աստծո կամով չէ... Եվ նրա հերոսները իրենց արդեւածելով ասես Երևանում են լավի, բարու արձանադասիվ գերակայությունը չարի հանդեպ:

Դժվար է այս մարդկանց կյանքը... Մարդկային կերպարանով հրեծեբի անմարդաբարտ վայրագություններից հալածված, հարազաններ, սուս-սեղ կորցրած... Եվ փորձում են Երևան-Երևան վերականգնել իրենց հավասը, իրենց հիւժուկություններում արյունից ու թուրական մաղձից մարել կորցրած հայրենիքի դասկերը, իրենց արժեքները իրենց կարող Երևանում դարձնել միլիոնավոր անմեղ զոհերի համար: Այս գերմարդկային ծիզերի մեջ անհնարին է չկուսակել նրանց գերագույն հավասանը, որը նաեւ հեղինակի կողմնորոշումն է հաղթելու համար: Դիտելով ծագես ու կարողանաս արդեւ, վեծի համար աղափնես ին հավասին եւ անմեղկարեւորը չմարես հիւժուկությունների կրակը, Բանգի մոռացությունն է նոր դասնությունների ու հանցանքների միջավայրը եւ մոռացությունն է կրում սերունդների ժառանգական կաղը, դասադասելով ապրողներին իննաուչնացման: «Երգեն խոսացել, որ չնոսան, իր հերոսի լեզվով մեզ է դասգամում հեղինակը, որ Երևան է լինում ու հասկանա, որ երգիր օսկի է մնաց լան բերան, ասել բոլորին, աշխարհն, մենք որ չնոսանք, երգիր թուր չկուս մարս...»:

Ս. ՄԵԼՆՈՅԱՆ

ԻՍՍՏՆԱԿԱՆ-125

Վարպետի գործերի եւս մեկ թարմ մեկնաբանություն

Ճեմյա Ավետիսյանի հեղինակային երեկոն

«Քսանինց սարի առաջ, Ավետի Իսահակյանի ծննդյան 100-ամյակի օրերի հանդիսություններին մեծ օուս չվեց ժեմյա Ավետիսյանի հեղինակային երեկոն, որի ժամանակ հնչեցին Վարպետի ստեղծագործությունները եվ այս անգամ էլ համոզված են, որ հանդիսատեսը մեծ հաճույք կստանա, Բանգի ժեմյա Ավետիսյանը հոգու խորությամբ է զգում Իսահակյանի դրոգիան», արժեսուտի վերջերս կայացած հեղինակային երեկոյի սկզբում ասաց բանասիրական գիտությունների դոկտոր, որոգիսուր Ավիկ Իսահակյանը: Եվ իսկապես: Օրերս Աուդուկյանի անվան բացումում ժեմյա Ավետիսյանի հերթական հեղինակային երեկոն էր: Այս անգամ ծաղիկի հիմնական նյութը Իսահակյանի դրոգիան էր: Արժեսուտի կարողում, ոչ ներկայացնում էր Վարպետի ստեղծագործության այն նունները, որոնք ինքը բարձր է գնահատում: Եվ այս ներկայացումը սուկ սուր էր Ավետի Իսահակյանի ծննդյան 125-

ամյակին: ժեմյա Ավետիսյանի համար միտ հարազատ է եղել Վարպետի դրոգիան, հասկապես (նաբերությունը): Երեկոն սկսվեց Ավետի Իսահակյանի խոսով (վառ Աստծո, զոհներ ունենալի եւ անհրաժեշտ հարսությունից զոհն այս կարեւոր ձայնագրությունը դասողանել են):

Այնուհետեւ արժեսուտի կատարմամբ հնչեցին «Ալազաղի մանիներ» չլնաղ բանաստեղծությունները, որոնք իսկապես ներկայացվեցին եւ ոչ թե անգիր արասանվեցին, ինչպես անում են չխաղողված որո ասունները: Երբ լսում էիր ժեմյա Ավետիսյանին, ակամա հիւժում էիր Աուրեն Բոչայրյանին եւ նրան հետեւող ճաղողավոր կատարողներին: Արժեսուտին մեծ համարձակության էր դիմել իր ստեղծագործական երեկոյին ելույթի հրավիրելով այնուիսի ճանաչված անուններին, ինչպես Հովհաննես Բաղայանը, Ուրբեն Մաբելոյանը, Յուրի Ամիրյանը, Ուիսա Ակրյանը: Նրանց մասնակցությունը ոչնչով օուս չզճեց ժեմյա Ավետիսյանի կատարումների վրա: Բեմում անվերջ զգացվում էր արժեսուտին, թեեւ դարձադիր ընդմիջումներ էր անում: Երբ ներկայացումն ավարտվեց, բեմում եւ բեմ սանող ասիճաններին ծաղիկների հրավառություն էր ի նեան Երևանի կաղության:

Ս. ՄԵԼՆՈՅԱՆ

Ուսասանը զանազանում է էներգակիրների դիմաց Հայասանի 113 մլն դոլար դարձրեց

Միջոց է
Համայն Ուսուի ցարը հասկանալ
սվեց, որ նախկին ԽՍՀՄ բոլոր երկր-
ները Կրեմլի կողմից դիմում են մեկ
հավասար հարթության վրա: Ավելին,
էներգակիրների դիմաց դարձրեց հար-
գեռում եթե Ուսասանը կարող է
այլ հանրապետությունների հետ հնչ-
ինչ համաձայնության գալ, ադա
Հայասանի 113 մլն դոլար դարձրեց
առևտրությունը «անհանգստաց-
նում» է Ո՞ր կառավարությանը: Պի-
սի ենթադրել, որ Հայասանի էլեկտ-
րական բաշխիչ ցանցերի սեփական-
աճանդիման գործընթացից ռուսա-
կան «Էսեռա» կազմակերպության
դուրսբերումը գայարցել է ռուսա-
կան կողմին: «Ազգի» ունեցած
սվայներով, Ուսասանը փորձում է
խոչընդոտել Իրան-Հայասան գա-
զասարի կառուցման աշխատանքնե-
րին:

Պիսի նախկին ԽՍՀՄ հանրապետու-
թյուններից էներգակիրների դիմաց
Ուսասանին ամենախիչ դարձրեց
ունի Հայասանը: Այսօր, Բելա-
ռուսը, որը էներգակիրների դիմաց
Ուսասանին դարձրեց 300 մլն դո-
լար, կարող է չմտածվել: Մոսկ-
վան դարձրեց արդեն դուրս է գրել:
Վրասանը Ուսասանին դարձրեց է
ուրջ 150 մլն դոլար, եւ այս մասին
Մոսկվան թրիլիսին հիշեցնում է
Վրասանից ռուսական գործերի
դուրսբերման քանակությունների
ընթացում: այսինքն եթե ուզում եմ
դարձրեց համար ձեզ յանհանգս-
տացնեն, Գուդաուսայից եւ Ախալ-
ալալից ռազմակայանների դուր-
սբերման հարց մի դրեմ: Ուկրաինան
Ուսասանին դարձրեց է ուրջ 2
մլրդ դոլար, բացի դրանից, գազ է
զոդանում Ուսասանից Եվրոպա
ծովող խողովակաճարից Ուսաս-
անը սա էլ կարող է մերել, հավա-
նաբար հաշվի առնելով, որ երկու
երկրների միջեւ չկա «Բարեկամու-
թյան, համագործակցության եւ փո-
խադարձ օգնության» դայանա-
գիր, ինչպես Հայասանի եւ Ու-
սասանի միջեւ:

Մյլ է Հայասանի դարձրեց: Ու-
սասանը մեր ռազմավարական
դաճակիցն է, 1997 թ. օգոստոսի 29-
ին ստորագրվել է Հայասանի եւ Ու-
սասանի միջեւ «Բարեկամության,
համագործակցության եւ փոխա-
դարձ օգնության» դայանաճիր,
Հայասանի սարածում են սեղա-
բաշխված ռուսական ռազմակա-
յաններ (անվիճելի է Հայասանը
Ուսասանի համար «Ֆորս-դոս» է,
միեւնույն ժամանակ հայ ժողովրդի
անվանականության ադախովման ան-
փոխարինելի երաշխավոր է ռուսա-
կան սպինը), Հայասանում չկա եր-
նիկ ռուսների խնդիր, կան ռուսա-
կան դոլորներ, ռուսական ռադիո-
կայան, համալսարան, ընդհանրա-
դրես մտածելակերպով մեն ռուսա-
մե են: Ավելին չեն կարող անել: Ա-
վելին կնեանակի մեր երկրի անկա-
խության մի մասի զիջում Ուսաս-
անին:

Հարց Ի՞նչ էլ է ձեռնարկել մեր
ռազմավարական դաճակից Ու-
սասանը Հայասանի հիվանդ սն-
սետությանն օժանդակելու, ոսփի
կանգնեցնելու համար: Ի՞նչ էլ էլ էլ
ձեռնարկել մեր ռազմավարական
մյուս դաճակից Իրանը Հայասա-
նի հիվանդ սնսետությանն օժանդա-
կելու, ոսփի կանգնեցնելու համար:
Պասասխանը հաջորդիվ:

ՀԱՍՏԱՅԻՆ

Մարտի միջազգային տնտեսական նախ հայկական ադրանքատեսակներ

Երեւան, 2 ՀՈՒՍՏԱՅԻՆ, ԼՈՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: Սեպտեմբերի 29-ին Մարտիում տեղի
ունեցավ ամերիկական (76-րդ) միջազգային տնտեսական, որտեղ հիսունից
ավելի մասնակիցների հետ միասին առանձին տարածքում ներկայացված
էին նաեւ հայկական ադրանքատեսակներ: Հայասանը այս հեղինակա-
վոր տնտեսական մասնակցում էր 10-րդ անգամ: Ըստ ՀՀ ԱԳՆ Հասարա-
կայության հետ հարաբերությունների վարչության հաղորդագրության, տ-
նտեսական օրհանակներում կազմակերպված «Հայասան փոխանակում-
ներ եւ հնարավորություններ» թեմայով բանավեճին ընդարձակ ելույթով
հանդես եկավ եւ մերկայացրեց հարաբերական տասասխանեց Ֆրանսիայում ՀՀ
արտադրող եւ լիազոր դետրան էդվարդ Լալբանդյանը:

Թուրքիա ԱՄՆ-ին մեղադրում են հնդկացիների գեղատղանության մեջ

ՄԱՍԿՈՎ, 2 ՀՈՒՍՏԱՅԻՆ, ԼՈՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: «Անասուլու» գործակալության հա-
ղորդամբ, «Ֆազիլեթ» կուսակցության անդամ Մուսա Ուզունբայան առա-
ջարկել է խորհրդարանական հետախույզություն սկսել ԱՄՆ-ի կողմից հնդկա-
ցիների հանդեպ իրականացված գեղատղանությունը եւ սեւամորթների հան-
դեղ իրականացված օստիզմի երեւույթները հետախույզելու նպատակով: Լա-
խաձեռնության մեջ ներգրավված է որ հնդկացիների հանդեպ իրականացված
գեղատղանությունը դարձնում էր ընթացում իրականացված մեծագույն
գեղատղանություններից մեկն է: Եւ վրում է, որ անգլեն մարդկանց ոչնչացու-
մը արդիական գեներով մնում է դարձնում սեւ էջերից մեկը: Հետախու-
յան արդյունքները խորհրդարանի խոսակին են ներկայացվելու հոկտեմբ-
րի 2-ին:

Հայասանի ամերիկյան համալսարանի
հասուկ դասընթացների բաժին

Թափուր աշխատանք

**Հայերեն-անգլերեն բանավոր եւ
գրավոր քարզմանիչ**

Պահանջներ:

- գրավոր եւ բանավոր անգլերենի գերազանց իմացություն
- համակարգչի հետ աշխատելու փորձ (MS Word)
- առաջադրված ժամկետում աշխատանքի կատարում

Աշխատանքը կկնի ազատ աշխատանքային գրաֆիկով:

Ցանկացողները կարող են ներկայացնել իրենց աշխատանքային կենսագ-
րությունը (ուսման եւ աշխատանքային փորձի մասին տեղեկությունները)
19 ա սեյնյակ, մինչեւ ա. ք. հոկտեմբերի 10-ը, ժամը 13:00:
Հոկտեմբերի 10-ին, ժամը 13:00-ին Հայասանի ամերիկյան համալսարա-
նի փոքր դահլիճում տեղի կունենա անգլերենի ստուգման (ննություն: Ընս-
ված դիմողները կհրավիրվեն բանավոր ննության:

*Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմե՛ք
ՀԱԳ-ի 19 ա սեյնյակ, ժամը 09:00-ից մինչեւ 17:45 կամ
գանգահարել 27-16-58:*

Արմենեյը տեղեկացնում է.

Պավիթաճեն թաղամասի հեռախոսային նոր թվային կայանի ռա-
հագործման կադալստրությունը բոլոր այն բնակիչները, ովքեր ցանկանում են ձեռ-
քարել նոր հեռախոսներ, կարող են դիմել Պավիթաճենի կայանի բաժանորդների
սղասարկման բաժին:

Հրավիրվում են նաեւ:

- 1. Լոռայի մարզի կիլիկիա բնակավայրերի, 16-րդ թաղամասի թիվ 14, 15, 16, 17, 18 եւ 47 բնակիչները,
- 2. 46 ԱՀԿ ների սարածների նոր հեռախոս ցանկացող բնակիչները, որոնք կարող են այցելել իրենց համադասարանական բաժանորդների սղասարկման կենտրոններ: Չունեցողները կատարելու համար խնդրվում է ներկայացնել:
- 1. անձնագիր,
- 2. բնակարանի սեփականատիրոջ վկայականի դասձեռն,
- 3. հեռախոսի տեղադրման միանվագ ծառայության վարձը 24.000 (ստանդարտ հա-
զար) դրամ:

ՄՐՄԵՆՏԵԼ ՀՉ ՀԱՍՏԱՅԻՆ ԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

**ACBA բանկը տրամադրում է վարկեր՝ առևտրի
արտադրական կամ ծառայությունների մատուցման
ուղղությամբ գործունեություն իրականացնող անհատ
ձեռնարկեցներին և մասնավոր ձեռնարկություններին:**

**Վարկերը տրամադրվում են դրամով, մինչև 18 ամիս
ժամկետով:**

**Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմե՛ք
ACBA բանկ ք.Երևան, Բայրոնի 1
հեռ. 56 58 58 / 52 51 42**

ACBA
Հայգյուղփոխարանի

Միասին դեպի բարեկեցություն

**Ճանաչե՛ք առևտրի վերանորոգում
(ամերիկյան տեխնոլոգիա)**

Տեղիում 91

Իրականացվող փորձ

Տեղիում փորձ

Երիտասարդական

ՆԵՐՈՒՍՏԱՅԻՆԱԳՐԵՐ

3 հոկտեմբեր

9:00 Հայրուր
9:20 Հեռուստատեսության «Մեղեքի բողո-
քուն»
10:10 Փաստագրական ռադիո «Վերջին օրը»
- Գամալ Արդել Լատեր-
10:30 «02»
11:00 Գ/Ֆ «Կատուսայա Միլին»
12:40 Բարի ախորձակ
13:00 Հայրուր
13:20 Հիթ ռեթ
13:45 Մանրամասներ
17:00 Հայրուր
17:20 Սեզամ, բացվիր
18:00 Գ/Ֆ «Երկու հարյուրամյա մարդը»
20:00 Երեւանի բժշկական համալսարանը
70 տարեկան է
20:35 Տուն տունիկ
21:00 Հայրուր
21:40 1 լուր
21:50 Անկախության այրուբն
21:55 Պենսիոն
22:05 Հեռուստատեսության «Մեղեքի բողո-
քուն»
23:00 Ուրբիկոն+
23:40 Հայրուր
00:00 Հայրուր (ռուսերեն)
00:05 Հայրուր (անգլերեն)
00:15 Կեդրոնային ճեղքը
01:00 Գ/Ֆ «Երկու խելադականներ եւ
զուկ»

ՊՐՈՍԵԹԵՎՍ

9:00 «Բարի լույս, Հայասան»
11:00 «Նաղդեռնը եւ Եվրոպան»
18:00 Մուլսֆիլմ
18:10 Մանկական ժամ. «Նինոյա կրկան
ը» - Կախարհի յոթերորդ օղակը-
19:10 - TV լոսո-
20:00, 24:00 Լարբեր
20:35 - Հարցեր-
21:20 Օրը
22:30 «Չեղահարկ»
22:50 Գ/Ֆ «Բարեւ, ես եմ»

Պ

10:00 Տոմար
19:05 Չղիկ
19:30, 21:30, 00:00 Սուրհանդակ
20:00 Մանուկ խոսակ
20:10 Հմայիլ
20:30 Սարգսեյ
22:05 Գ/Ֆ «Մարտակառիկ» (մարտաֆիլմ)
00:35 Ալեքսանդր
00:40 Գ/Ֆ «Մյուսնայի փախուստ» (դեռեկ
սիվ)
(Ավարտին Սուրհանդակ)

ՊՐՔ

7:00 Բարի առավոտ
10:00, 16:00, 19:00, 01:15 Նորություններ
10:20, 17:55 Սերիալ «Բարեկեցական առա-
նակ»
16:20 Մուլսերիալ «Ուրվական ռուսացող
ները»
16:45 «Լեռան արձան»
17:15, Մինչեւ 16 եւ քարձ-
19:25 Լ. Դոդոյով Յուրյան դարաշրջանի
գրոսայգում
19:55 Սերիալ «Մահաբեր ուժ»
21:50 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22:00 ժամանակ
23:30 Գ/Ֆ «Հաջողության կեղծան» (դեռե
րում է Լեռնով, Վ. Տալիգիա, Գ. Բու-
կով, 1968 թ.)
00:40 Բաղաձակություն
01:30 Սերիալ «Մուր երկնական»

ՊՐԹ

7:00, 8:00, 9:00, 10:00, 12:00, 15:00,
18:00, 21:00, 00:00 Լուրեր
7:15-8:45 Բարի լույս, Ուսասան
7:20 Ընթանակալ նորություններ
7:50, 8:50, 9:50 Բաղաձակ նորություն
ներ
8:15 Մանրամասներ
8:25, 10:15 Սեւով աղիակի վրա
8:35 ՊՏԻ փոստը
9:30 Մոսկվա-Մինսկ
10:20 Հեռադրա թաժանում
10:35 Մուլսերիալ «Պատիխուսի արկածնե-
րը»
11:00 Սերիալ «Մանուկ»
12:30 «Մանա Բարբառ»
13:30 Թո՛ւ ռու՛ - Ինչ է ուզում կինը»
14:00 Հին բնակարան Օղեսա
15:30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16:25 Սերիալ «Հարուստներն ու ճեւանավոր
ները»
17:20 Սերիալ «Հասարակ ճեւանություն
ներ»
18:30 Գ/Ֆ «Հիշողություններ» (ԱՄՆ)
20:00 Սերիալ «Սիրո դասություն»
21:30 Մանրամասներ
21:55 Ալեքսանդր Արդուլովը, Ալեքսանդր
Պանկասով Չուրին «Չմաղ կանանց
համար»
23:25 Վալերազական ֆիլմ «Լուրերն եւ
կիր»
00:30 Լուրերից հետո
00:40 Հեռադրա թաժանում
00:55 Տղամարդը եւ կինը, Գալինա Վոլոյե-
01:45 Տասյան Դոկիկեան «Ով, եթե ով
մե՛ն» ֆիլմում